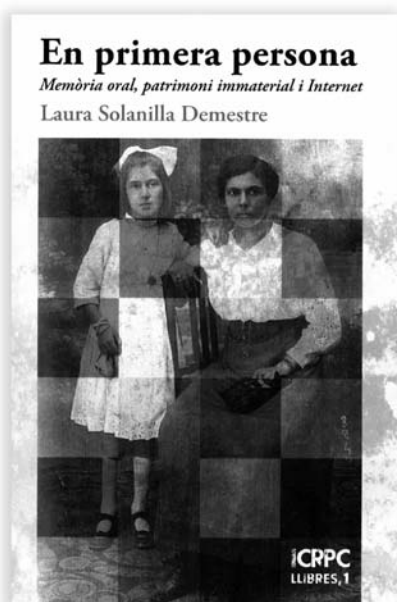

LAURA SOLANILLA DEMESTRE

En primera persona. Memòria oral, patrimoni immaterial i internet.

Què ens ve al cap quan llegim o sentim el concepte “patrimoni immaterial”? Allò que no té cos, que no se sustenta en la matèria: la memòria col·lectiva, la narració oral, les cançons populars, les danses, les festes tradicionals, les llengües parlades sense suport en l'escriptura, les experiències, les emocions.

Ens trobem, en aquest estudi, amb la fusió de dues plataformes diametralment oposades en el temps: per una banda, la tradició oral és de les més antigues de la humanitat, la que encara perdura en aquelles civilitzacions mal anomenades “primitives”, ja sigui a Austràlia, a l'Amazones o en poblacions de l'Àfrica. També en l'àmbit rural de casa nostra. Per l'altra, **internet**, un invent recent, del s. XX, que ha regirat absolutament la manera de crear, distribuir i accedir a la informació, al coneixement.

El llibre, amb tot el rigor científic i acadèmic que una tesi doctoral requereix, aborda un àmbit de coneixement i de recerca mot recents. Perquè no hi hagi dubtes, l'autora fa una formulació tan contundent com

certa: “Les fonts orals són i han de ser considerades com a patrimoni cultural”.

Recomanem tots i cadascun dels capítols del llibre. Però n'hi ha un que a mi, particularment, em sembla la clau de volta: el tercer, titulat “Per una museologia de la memòria oral a Internet”. Tot el plantejament teòric, l'anàlisi de casos... té sobretot sentit quan posem la mirada cap a la seva aplicació pràctica en l'àmbit museístic i digital.

S'hi destaca com els recursos en línia juguen un paper fonamental com a suport educatiu: exposicions virtuals, podcasts, blocs i totes les plataformes de les xarxes socials o 2.0, els quals es converteixen en coproductors de continguts. El museu, en el nou entorn, deixa de ser-ne l'emissor posseïdor de la “veritat” i passa a ser-ne un facilitador; aconsegueix així la seva funció social i col·laboradora com a mitjancer entre el patrimoni oral i el públic. I Internet resulta, en paraules de la Laura, “un medi idoni per a la museïtzació d'aquest patrimoni, per la seva pròpia naturalesa, que es concre-

ta en la seva capacitat de crear ponts entre l'acció local i la difusió global”.

Tot això no passa, però, sense plantejar alguns reptes interessants que l'autora identifica: des de l'àmbit legislatiu al perfil professional requerit dels museòlegs i museògrafs per tractar amb aquest nou camp o la manera de presentar el patrimoni.

Dos exemples de casos estudiats:

- el web del Yad Vashem conté una versió en àrab dels continguts sobre l'Holocaust, amb imatges d'Auschwitz i testimonis de musulmans albanesos que van salvar jueus durant aquest període infaust de la història.
- els relats dels antics treballadors de la fàbrica tèxtil Roca Umbert de Granollers. A través del projecte *Les veus de la fàbrica*, s'està efectuant l'enregistrament d'entrevistes de pràcticament tots els treballadors, al voltant d'unes 400 persones. Gravades directament en suport digital, les ja realitzades són consultables a l'arxiu en línia.

Us convido a llegir el llibre, a conèixer els processos de recopilació i difusió de relats d'històries

orals que museus del món estan compilant i preservant per a les noves generacions.

I acabo aquesta ressenya amb un desig: que es faci un estudi aprofundit sobre la memòria oral a Catalunya. A la tesi s'analitza el Museu de la Immigració de Badalona o el centre Roca Umbert de Granollers. Però justament per l'abast internacional dels estudis de cas no ha pogut ser exhaustiu del territori català. També perquè no tots aquests fons estan digitalitzats o es troben a internet. L'Arxiu Històric de Barcelona, el Museu d'Història de Catalunya, el Museu de la Vida Rural de l'Espluga de Francolí i segurament d'altres tenen uns arxius de fons oral interessantíssims. Posar-los sota la lupa de la recerca faria aflorar històries viscudes i, al mateix temps, podria servir d'estímul per una banda a d'altres centres culturals per digitalitzar també els seus fons orals i bolcar-los a Internet i, de l'altra, a les persones, les animaria a voler compartir les pròpies vivències.

CONXA RODÀ
Museu Picasso